

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVII. Ceruinus iterùm à Pontifice accitus. Galliæ Regis conatus.
Libellus appellatus Interim, à Cæsare in Comitiis discussus, &
promulgatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1548. nimè placebant: illa siquidem quasi sub conditione promissio poterat in absolutam resolui, vbi Sfondrati reditus accidisset, & reconciliationis tractatio incaluisset: obtentam speciem itineris Hispanici auferri posse per tabellarium, qui Madruccium iturum negaret: huiusmodi lac à fallaci spe propinatum, quandoque acrius accessere in stomacho magnorum virorum vbi deludantur, perinde ac fortassis euenerat in diuortio Regis Britanni. Cautius sibi videri, si nullo ea de re verbis Pontificis responso reddito, solum significaretur Madruccio Farnesij Cardinalis nomine; Cum adhuc de re ipsa deliberandum esset, ad conditionem designandi Legati descendendi non posse, induceret vtique in animum, dum Farnesius Romæ degeret, sedulum illi Procuratorem minimè defuturum. Nec indignum relatu fuerit, Nuntium, ob huius postremi capitis mutationem, nouum exemplar à Pontifice petiisse, ne si forte necesse foret vetus producere, restrictiora videretur afferre cum suo sui que negotij detrimento, quàm quæ tradito sibi scripto continebantur. Semper quippe homines auersantur eiusmodi administrum, qui quantum sibi per Principem licet, ipsis conferre detrectat, instar vitiosi canalis, in quo pars aquæ à fonte sibi commissæ deperdat.

CAPVT XVII.

Ceruinus iterum à Pontifice accitus. Gallia Regis conatus. Libellus appellatus Interim, à Cæsare in Comitibus discussus, & promulgatus.

^a Est in Diario, 21. Maij 1548.
^b 15. Maij 1548.

^c Vide Brovium, anno 1548. num. 5. & seq.

HIs tamen mandatis oclusum aditum Legatus sensit, cum in primo ad Carolum accessu mutata omnia nactus est; ^a mirum in Comitibus Augustanis promulgatum à Cæsare ^b libellum, qui hominum ora mentesque repleuit, *Interim* nuncupatus; propterea quòd in eo præscribebatur quidquid interim vtique ad futuri Concilij Decreta credendum esset. Continebat hic libellus præcipua capita, quæ per recentes controuersias agitabantur, viginti sex articulis digesta. Quis illius fuerit auctor, incertum est; sed ipsum Cæsari obtulerunt nonnulli ^c Principes, qui vel nimia pacis cupiditate hallucinati, vel quæstionum ad Religionem spectantium imperiti, spem cum eodem Cæsare conceperant, fore vt in vna eademque doctrina possent hæretici cum Catholicis concordare. Illum Cæsar recognoscendum dederat tribus viris sacrarum Litterarum scientiâ insignibus, Iulio Flugio, cui paulò antè Naurburgensem Ecclesiã à Lutheranis occupatam restituerat, Michaëli

chaëli Sidonio, Moguntini Suffraganeo vt vocant, probo vtrique Catholico, & Ioanni Agricolaë Iſlebio hæretico, Septemviri Brandeburgici concionatori, ſed æquè ac ipſius Dominus concordiaë cupientiſſimo. In pluribus articulis, ac potiſſimum in iis quæ de Sacramentis agebant, ea doctrina Lutheranorum erroribus aduerſabatur; in aliis verò contexta erat formulis ambiguis, quas liceret vtrique partium pro re ſua interpretari. Quare hi tres delecti, poſt diurni ſtudij laborem retulere, quidquid in libello continebatur, dummodo ſanã interpretatione exponeretur, doctrina Catholica haud repugnare, excepto Sacerdotum coniugio, & vſu Calicis apud laicos: quæ duo ibi ita permittebantur, ^d vt reuera tamquam licita minime probarentur; ſed dicebatur: Cùm difficillimum comperit eſſet, Sacerdotes à ductis vxoribus ſciungi, & experimento conſtaret, aliquot populos ab Euchariftia ſuſcipienda ſub vtraque ſpecie abduci non poſſe, vtrumque tolerandum eſſe, donec Concilium decerneret id, quod Eccleſiæ magis profuturum putaret. Ex his quæ delecti viri retulere, ſpes ſucceſſus in Carolo aucta. Quapropter auctoritate Cæſareâ vulgatus fuerat in Comitibus libellus; non ita tamen, vt eius obſeruantia præſcriberetur; ſed vt Principum qui aderant ſententia exploraretur. Sfondrato etiam libellum ^e communicauerat Cæſar, vt auctoritate Pontificis illum firmaret. Neque hic prætermiſerat multorum ſtudium adhibere tum Romæ tum Bononiæ; ^f vbi Legati Catharino præſertim ac Seripando in eo vſi ſunt, & iudicium bifariam diuiſere. Pars altera continebat articulos Tridenti iam definitos; ac de iis cenſuere non niſi adhibitas ab eodem Concilio formulas in libello apponendas: altera ad res nondum ſancitas ſpectabat, ac de iis varias notas edidere, quibus libelli tenorem corrigebant, vbi id opus eſſe videbatur. Ad deliberandum de hoc libello, eaque tam perturbatâ rerum congerie, Ceruinus denuò fuit à Pontifice Romam vocatus, ^g atque vt teſtinaret, diſpoſitis equis vt iuſſus.

3 Et ſanè Pontifex adeò contrariis inter ſe ventis agitabatur, vt mirum omnino ſit, quo pacto tam annoſa ratis nec cederet nec mergeretur. Creſcebant in dies inter Cæſarem ac Pontificem ſuſpiciones offenſioneſque: nam Caroli nomine ſolemniter fuerant confirmatæ cum Placentinis pactiones, Farnetiſis ac Pontifici noxiæ; de quibus cum Sfondratus conquerebatur cum Granuellano, is culpam reiicere conatus eſt in ipſam neceſſitatem, quam conditio temporis afferebat, indicans ſuſpiciones erga Gallos ſuper Mediolanenſi principatu. Verum præter hæc Camillus Vrſinus, ad Parmæ cuſtodiam

Pars II.

Y

diam

1548.

d Cap 26.
num. 17.
& 19.

e Litteræ
Sfondrati ad
Farnetiſium,
11. Aprilis
1548.
f Fuit miſſus
Romam
12. Maij
1548. vt in
Diario.

g Inſiſſio per-
uenit Bono-
niã 10. Maij;
& Ceruinus
diſceſſit 17.
vt in Diario.

1548.
 h Diarium,
 9. Maij
 1548.
 i Diarium,
 8. Iunij
 1548. &
 plurimæ lit-
 teræ Montani
 ad Ceruinum
 de hac re, præfer-
 tim 8. Iunij
 1548.

diam missus, h scripsit, detectas à se Cæsarianorum ad eam quoque urbem occupandam clandestinas molitiones, & ipse Gonzaga, i Mediolani Gubernator, quibusdam bonis beneficiariis Montanum spoliauerat, quæ ad ipsum, utpote Ticinensem Episcopum, pertinebant. Obtentui erat, quòd volebat Mediolanensis Senatus recognoscere sententiam iam Romæ prolatam, quæ Hieronymum de Rubeis, illius urbis Antifitem adhuc viuentem, ob grauissima crimina ab ea Sede deiecerat. Pro rei causa afferebatur in medium: Cùm ea Sedes huiusmodi bona possideret iure beneficiario, à Mediolani dominis concessio, ad Carolum, tamquam ad supremum illius Principem, spectare, de eorum prouentibus quæstionem exercere. Sed reuera post tot annos ea suscitata fuere ob aduersantem studiis Cæsaris Montani legationem; adeoque propositum erat, eos redditus Hieronymo restituere, cuius familia Parmæ præpollens partes Cæsaris sequebatur: ac re ipsa postmodum omnes illius Ecclesiæ prouentus sequestratione Senatus Montano sunt ablati, ut Hieronymo redderentur, quasi eius criminibus haud satis legitime comprobatis, nullis idoneis causis ea damnatio niteretur. Qua in re non potuit quispian seu prouidentiam mortalium non ridere, seu varietatem non admirari, qui animo reputauerit, eundem Montanum, adeò iniuriam summo inter Christianos Principi, à quo tot Purpurati & Patria & clientelâ pendebant, conscendisse postea Petri Sedem; atque in ea collocatum usque adeò mentem mutasse, ut Hieronymum de Rubeis, qui ipsum Episcopatu spoliauerat, legitime redintegrauerit, & in gratiam Cæsaris Concilium Tridenti reposuerit, & pro re Placentina & Parmensi cum eodem belli societatem iunxerit aduersum Gallos.

k Diarium,
 16. Maij
 1548.

Ut ad Pauli acta redeamus. Propè iam is erat, ut Cæsari per missionem Legati ab eo expetitam satisfaceret, cùm litteræ Nuntij superuenire, quibus à Rege Galliæ denuntiabatur; * Cùm ea omnia, ut ipse affirmabat, ad Christianam Rempubliam opprimendam tenderent, ubi Pontifex ad ea præstanda animum induxisset, ex templò reuocaturum se Bononiâ Oratores & Præsules; quod si aliter heret, patrocinaturum se Concilio & Apostolicæ Sedi, suorum imitatione maiorum. Nec Pontifex, demulcendo Regi intentus, poterat eam moræ suæ causam Cæsari promere, quin ipsum acerbis exulceraret; cùm grauis iniuriæ loco habeatur, ubi id quod petitur, petitori in hostis gratiam negatur. Nactus itaque Pontifex tam implicatos vndique nexus, existimauit illud saltem vnicum sibi adfore temporis, quod omnia soluit, adiumentum; nec induxit

in animum, Cæsarem ad memorati libelli promulgationem ¹ progressurum tam citò, & absque permisso vel suo vel suorum administrorum, quos ille flagitauerat; quandoquidem Comitibus nondum ad exitum recessumque consuetum vergebant. Et Legatus ipse iam scripserat, ^m ita se sperare; ex eo præsertim, quòd Catholici Principes in responsione ad propositum libellum Cæsarem verbis paulò acerbioribus pupugerant, quasi vellet veterem Religionem mutare: unde hic indignatus, in suspensionem venerat, per eos Principes, ac præcipuè Guillelmum Ducem Bauariæ, pacificationi obstacula conquiri, quò & tutiores ipsi ab illius armis, hac arte distractis, & potentiores tamquam partium Principes forent. Quamobrem Carolus subiungi iusserat, mentem suam non fuisse, vt per eam libelli propositionem Catholici suis è ritibus remouerentur; sed solum vt palàm fieret, ad quas tandem conditiones laici Septemviri, & quidam alij Principes Protestantes deuenirent.

1548.
l Litteræ
Farnesij ad
Poggium, in
Hispania
Nuntium,
15. Iunij
1548.
m Litteræ
Sfondrati ad
Farnesium,
11. Aprilis
1543.

5 Legatus tamen illi considerandum obiecit; Tametsi ea libelli propositio, legitima illius comprobatio non esset, quæ ad Cæsarem non spectabat, sed quædam ad tempus permissio; tamen animaduertendum esse, multa in eo libello male sonare, ac frequenter adhiberi formulas parum sinceræ & ambiguas; quippe qui compactus fuerat ad inducendam conformationem quamdam in extrema potius verborum specie, quàm in intima animorum sententia. Ibi concedi Sacerdotibus, vt in coniugio persisterent: quod quamuis non Diuinâ, sed Ecclesiasticâ lege ipsis interdictum sit; non posse tamen eam legem laicâ potestate relaxari; multoquæ magis, quòd huiusmodi lex saltem de coniugijs post Sacerdotium contrahendis, omni memoriâ verustior erat apud Ecclesiam non Latinam modò, sed etiam Græcam, adeoque Apostolica traditio numquam interrupta. Concedi laicis in Eucharistiæ susceptione vsu Calicis, contra multarum Oecumenicarum Synodorum sanctionem. Vt cumque foret, nolle sibi, Sfondratus aiebat, arrogare iudicium de tanti momenti causis, sed à Romano Pontifice delectisquæ ab eo viris expectandum.

n Litteræ
Sfondrati ad
Farnesium,
11. Aprilis
1548.
o Litteræ
Sfondrati ad
Farnesium,
26. Maij
1548. &
Diarium,
12. Iunij.

6 Cæsar animaduersâ morâ & cautione Pontificis in comprobando libello, impatientius ferebatur studio faciendæ concordæ, cuius spem firmissimam tum ipsi tum Legato faciebat Bucerus, ⁿ qui fide publicâ fretus eò venerat, & apud Septemvirem Brandeburgicum morabatur. Ratus itaque Cæsar est, & conscientiæ suæ & Catholicæ parti se consulturum quorundam emendatione locorum, quæ plurimum offensionis inferebant, adiectoque præmio in hanc

Historia
Concilij Tri-
dentini
lib. 10.
cap. 17.
171

1548.

hanc sententiam: Suam veterem voluntatem componendi Religionis dissidia in Germania confirmabat, affirmabatque, id sperari non posse, nisi per Synodum Oecumenicam, quæ denique paucis ante annis vt Tridenti coalesceret, ipse impetrauerat; postea verò cunctos nouæ religionis asseclas spondisse illius se Decretis subiecturos. Pergebat: Consulendum interim esse tam perniciosis controuersis: huiusce rei gratiâ à viris præstantibus, Religionisque studiosis, delatam ad se fuisse hanc doctrinæ formam, de qua fortasse vtraque pars vsque ad Synodi sanctiones conuenire posset: cumque eam viris Diuinarum Litterarum scientiâ præditis dispiciendam tradidisset, illos existimasse, eam doctrinam sanâ interpretatione explicatam Catholicæ Fidei haud repugnare, præter Sacerdotum coniugia, & Calicis promiscuum vsu: in reliquum posse illam concordie prodesse, quemadmodum Cæsar quoque pro temporum conditione censebat. Itaque persistentibus omnibus in proposito adhærendi Concilio, vbi illud promoueretur atque absolueretur, se interim hortari Catholicos, vt suis in ritibus perseuerarent; eos verò qui noua dogmata secuti fuerant, vt communem ipsi pariter Religionem complecterentur, aut certè illius libelli tenorem seruarent. Et quoniam ibi in quodam ^p capite sermo erat, vt tollerentur carimonia, per quas superstitio facillè induci posset; Cæsarem sibi reseruare potestatem eas declarandi, & cuncta reliqua, quæ in dubitationem venissent, dissoluendi.

p. Cap. 26.
num. 6.

Hoc Cæsaris Decretum potius non improbatum quàm comprobatum in Comitibus fuit, & non tam voce quàm silentio. De eo magis hæretici quàm Catholici conquerebantur; tum quòd lex æqua cunctis non esset, tum quòd tot in rebus cogentur suam doctrinam deserere. Quare non ipsi minùs quàm Catholici commentarius per typos in lucem editis libellum ^q acriter confutarunt. Sanctacrucius Nuntius, qui aliquot ante dies peruenerat, non nisi post horam à Decreti promulgatione ^r à Cæsare admissus fuit. Idcirco frigide exposuit quæ in mandatis habuerat; adiecitque, missionem ad illius libelli negotium fuisse præcipue destinatam, quo iam promulgato, eam sine fructu vanescere. Cæsar factum excusauit, causatus Comitibus diutiùs protrahi non potuisse. Cùm autem Nuntius verba iecisset de re Placentina, pro eo ac Ardinghellus cum Carolo egerat, hic interpellauit dicens, Prius res publicas componendas quàm priuatas, cuiusmodi erat Placentina, quæ ad Farnesiorum familiam spectabat. Cumque sibi visus esset à Nuntio aliquid perstringi, subdidit, ratione quadam iram maiestatem-
que

q. Auctores qui interim impugnant tum hæreticos tum Catholicos, vide apud Spondanum, anno 1548. num. 7.
r. Litteræ Nuntij ad Montanum, 16. Maij 1548. & Diarium, 21. Maij.

que spirante, Nihil actum à se, nisi quod probum & Catholicum Principem decuisset. Dura quidem, sed consueta Legatorum conditio est, qui ad exoptulandum cum potentioribus Principibus ab inferiore mittuntur, ut ob malè facta ipsi maledicta recipiant. 1548.

CAPUT XVIII.

Narrationes animaduersionesque Suavis, de rebus à Pontifice in hoc negotio gestis, expensæ.

1 **N** Arrat Suavis, Pontificem, cum prospiceret illius libelli promulgationem uti Catholicis simul ac hæreticis molestam, ita perniciosam non Apostolicæ Sedi, sed ipsi Cæsari fore, ne ipsum inde retraheret, illi leuiter obstitisse; sed simul retinendæ possessionis gratiâ, ne profana potestas Religionis leges ederet, mandasse Legato, ut callidè Cæsari significaret, persuasum esse Pontifici, eam libelli promulgationem fuisse meram permissionem Lutheranis factam, quâ cohiberentur, ne in deterius ruerent, quemadmodum prudentis Principis est minùs malum ad euitandum maius permittere; nullâ tamen varietate seu credendi seu viuendi Catholicis concessâ: nihilominùs futurum fuisse opportunum, expressam huiusce rei declarationem haberi. Insuper refert, iussum à Pontifice Legatum, cum bona Cæsaris venia, antequam libellus promulgaretur, inde discedere, ne rem præsentia suâ ratam faceret: atque hæc omnia ab eo peracta.

2 Nihil in his dicit, quod primo intuitu simile vero non appareat; sed nihil dicit quod verum sit. Ut ordiar à postremo: non modo Legatus non discessit antequam *Interim* promulgaretur, sed 26. Maij; adeoque vndecimo post promulgationem die scripsit ad Farnesium prolixis litteris multa quæ perpenderat super libelli tenore; & quinto Iunij rescripsit illi Farnesius, quàm grauiter ea de re Pontifex cum Mendoza conquestus fuerat. Ex quibus, & ex similibus querimoniis ad Hispaniæ Nuntium scriptis, constat pariter partem alteram falsam esse, hoc est, Pontificem rem (prout reuera erat) quasi meram permissionem interpretatum, indicasse per Legatum Carolo, eam sibi non improbari. Si Legatus in hanc sententiam nomine Pontificis fuisset Cæsarem allocutus, quânam potuisset Paulus extemplò tantum querelarum effundere? Si verò Cæsar hanc Legati indulgentiam penes se habuisset, quid causæ erat, cur nouo Nuntio vsque ad promulgationem libelli accessum negaret? Quis non intelligat id actum à Carolo, quia gnarus contra-

a 13. Iunij, ut ex Archiuo Barbarorum.